

Висвітлення тематики внутрішньо
переміщених осіб в українських ЗМІ
Фінансується Європейським Союзом

ПІДСУМКОВИЙ ЗВІТ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ТРЕТЬОЇ ХВИЛІ МЕДІА-МОНІТОРИНГУ (СХІД, ПІВНІЧ-ЦЕНТР, ПІВДЕНЬ І ЗАХІД УКРАЇНИ)

Червень 2016

Підготували
Асоціація «Спільний простір» (Україна)
та МЕМО98 (Словаччина)

Thomson Foundation
+44 20 3440 2440
46 Chancery Lane
London WC2A 1JE

thomsonfoundation.org

1. ВСТУП

Цей звіт є третім із низки моніторингових звітів, які буде оприлюднено в рамках проекту «Голос місцевих ЗМІ: професійні стандарти та етичні норми висвітлення конфліктів», що фінансується Європейським Союзом. Проект реалізується медіа-консорціумом, який очолює Фондація Томсон (Thompson Foundation). До консорціуму входять: Європейський центр журналістики (European Journalism Centre), Асоціація «Спільний простір», MEMO 98, а також Міжнародний інститут регіональної преси та інформації.

Упродовж 2015-2016 років буде оприлюднено загалом 24 моніторингові звіти щодо висвітлення тематики ВПО в місцевих українських ЗМІ: регіональні, порівняльні міжрегіональні, порівняльні за періодами моніторингу та підсумковий. Перший звіт висвітлює дані медіа-моніторингу за 1-23 жовтня 2015 р., а другий – з 15 по 28 лютого 2016 року¹.

Головна мета проекту – ослаблення потенційних джерел соціальної напруги, зокрема між внутрішньо переміщеними особами (ВПО) та громадами, які їх приймають, через збалансоване висвітлення подій у регіональних ЗМІ. Цього буде досягнуто завдяки підвищенню рівня неупередженості та якості контенту, а також через покращення співпраці між ЗМІ як в Україні, так і за її межами.

Проект передбачає розвиток спроможності своєчасно запобігати провокаціям з боку ЗМІ під час висвітлення подій, пов'язаних із конфліктом, за допомогою ретельного моніторингу та оцінки роботи регіональних ЗМІ, які є об'єктом моніторингу, включаючи висвітлення виборів. Асоціація «Спільний простір» та MEMO98 спільно розробили методологію моніторингу представлення внутрішньо переміщених осіб у ЗМІ. Під час тренінгів, що відбулися у Києві Львові, Харкові, Дніпропетровську та Одесі, підготували 65 регіональних спеціалістів із медіа-моніторингу для якісного та кількісного аналізу представлення у регіональних ЗМІ згаданої тематики.

- ★ З 1 по 14 червня 2016 р., включно, команда спеціалістів із моніторингу провела третю хвилю медіа-дослідження щодо висвітлення тематики ВПО. До вибірки увійшло взагалом 203 ЗМІ, що підлягали моніторингу (50 телеканалів, 66 друкованих ЗМІ та 87 онлайн-ресурсів), із 24-х областей України, які було об'єднано у 4 регіони: Схід (Донецчина, Луганщина, Харківщина);
- ★ Північ-Центр (Сумщина, Чернігівщина, Житомирщина, Вінниччина, Дніпровщина, Кіровоградщина, Полтавщина, Черкащина);
- ★ Південь (Одещина, Херсонщина, Запоріжжя, Миколаївщина, АР Крим.
- ★ Захід (Волинь, Закарпаття, Івано-Франківщина, Львівщина, Рівненщина, Тернопільщина, Хмельниччина, Чернівецьщина).>>

¹ Усі попередні звіти можна завантажити тут: <http://regionalvoices.eu/uk/monitoring>

Звіти за перший моніторинговий період можна завантажити тут: http://www.prostir-monitor.org/reports/wave1_region_pdf.html

Регіональні звіти за другий моніторинговий період можна завантажити тут: http://www.prostir-monitor.org/reports/wave2_region_pdf.html

Підсумковий звіт за за другий моніторинговий період можна завантажити тут: http://www.prostir-monitor.org/upload/reports/final-reports-wave-2/Summary_W2-ua.pdf

2. СТИСЛІ ВИСНОВКИ

- ★ Спостерігався брак матеріалів щодо проблем, пов'язаних із ВПО, – як загалом, так і аналітичних та розслідувальних зокрема.
- ★ У більшості публікацій журналісти просто відображали поточну ситуацію з ВПО, не прагнучи дати перспективу або ініціювати більш глибоку публічну дискусію про те, як вирішувати проблеми вимушених переселенців у конкретному регіоні.
- ★ Моніторингова команда виявила низку порушень професійних стандартів.
- ★ Журналісти переважно не перевіряли і не уточнювали інформацію державних служб.
- ★ Виявлено кілька публікацій з ознаками замовності, оскільки не відповідали низці основних журналістських стандартів.
- ★ ЗМІ загалом застосовували коректну мову та термінологію щодо ВПО без явних спроб їх дискримінації, а також правильно використовували фото і відео, щоб проілюструвати висвітлювані теми і суб'єкти.
- ★ Водночас було кілька прикладів, коли ЗМІ дискримінували ВПО, показуючи їх з негативного боку або називаючи біженцями.
- ★ Були приклади використання чужих історій і їх передруку в місцевих ЗМІ.
- ★ Мас-медіа загалом уникали сенсаційності, розповідаючи про ВПО.
- ★ Є позитивні приклади, коли ЗМІ звертали увагу на людські аспекти щодо ВПО.

3. КІЛЬКІСНИЙ АНАЛІЗ

Вибірка медіа-моніторингу в усіх регіонах України була доволі широкою і визначалася критеріями медіа-власності, потенційного впливу і рейтингів. Порівняно з першою хвилиною моніторингу, вибірка зазнала певних змін. Вони були зумовлені переважно тим, що низка ЗМІ припинила своє існування, втратила популярність, не приділяла уваги тематиці ВПО або, навпаки, відновила мовлення на підконтрольних українському уряду територіях.

Тож вибірка, що складалася з 203 найпопулярніших ЗМІ, розподілилася таким чином:

- ★ 50 місцевих телестанцій – 1 державна і 1-2 приватні на область;
- ★ 66 газет – щонайменше 1 державна і кілька основних приватних на кожен область;
- ★ 87 онлайн-ЗМІ – найбільш відвідувані новинні сайти у кожній області.

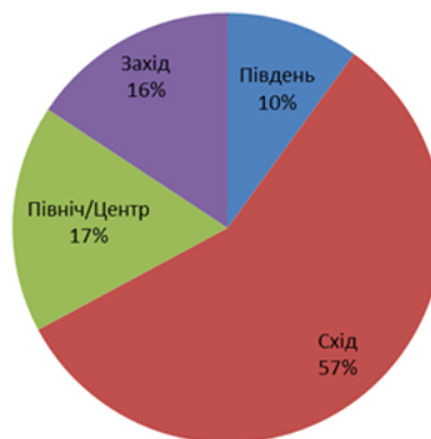
Відповідно до результатів третьої хвилини медіа-моніторингу, тематика ВПО висвітлювалася приблизно на тому ж рівні, що й під час попередніх періодів моніторингу. Одні ЗМІ приділяли їй більше уваги, інші – менше. Частка приділеного цій тематиці ефірного часу, газетного та онлайн-простору варіювалася між 2,5% на телебаченні Північно-Центрального регіону до 2,9% у пресі; між 1,1% на телебаченні Західного регіону до 0,3% у пресі; між 0,7% на телебаченні Півдня до 1% у пресі; від 4% на телебаченні Східних областей до 4,9% у пресі.

Найактивніше тематика ВПО висвітлювалася у медіа Східної України, а найпасивніше – на Півдні. Найбільше уваги медіа приділили таким темам як державна допомога, соціальна адаптація та життя в громаді в той час, як найпасивніше висвітлювалися теми «несправжніх ВПО» та роль церкви.

Найбільше уваги медіа приділили таким темам, як ВПО та центральні органи управління, тимчасом як найпасивніше були висвітлені діючий президент та політичні партії.

3.1. ТЕЛЕБАЧЕННЯ

Телебачення представляло тему ВПО майже на такому ж рівні, як і під час 2-ї хвилини. У той час, як під час другої хвилини моніторингу телеканали, які потрапили до вибірки моніторингу, разом присвятили приблизно 3,6 години висвітленню ВПО. Під час 3-ї хвилини загальний хронометраж інформаційного ефіру про ВПО становив майже 4 години. Це 1,7% загального хронометражу тривалістю 222 години новинного контенту, що становить понад 16 хвилин щоденно для всіх 50-ти телеканалів, або ж 19 секунд щодня на кожному з них.

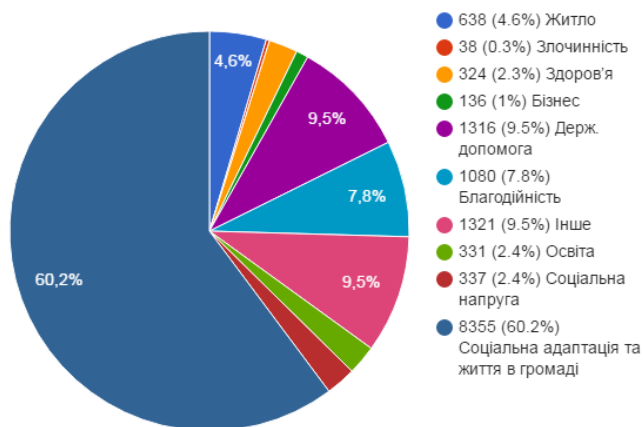

Діаграма 1. Частка висвітлення тематики ВПО в загальному обсязі контенту телепрограм, які увійшли до вибірки моніторингу 3-ї хвилини (1-14 червня 2016 р.) – у розрізі регіонів.

Активність телеканалів різних регіонів щодо висвітлення ВПО в 4-х різних регіонах розподілилася таким чином: у Західній Україні загальний хронометраж становив трохи більше 53-х хвилин; у північній та центральній частинах - трохи більше 2 годин; на сході хронометраж висвітлення тематики ВПО склав 32 хвилини; на півдні – 19 хвилин. При порівнянні з другою хвилиною моніторингу телеканали на заході України дещо зменшили висвітлення (67 хвилин протягом другого періоду), тимчасом як у північно-центральної та південній частинах висвітлення тематики про ВПО стало дещо пасивнішим (щодо Сходу висвітлення було таким же, як і під час 2-ї хвилини моніторингу). >>>

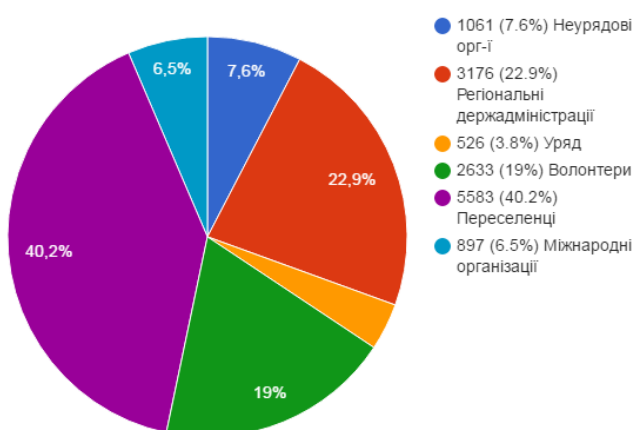

Домінувала тема соціальної адаптації та життя в громаді (60,2% загального обсягу новин про ВПО), державна допомога (9,5%), благодійність (7,8%) та житло (4,6%). Найпасивніше висвітлювалися такі теми, як здоров'я (2,3%), бізнес (1%) та злочинність (0,3%). Телеканали зі сходу України надавали значно активніше висвітлення проблемам зловживання статусом ВПО.

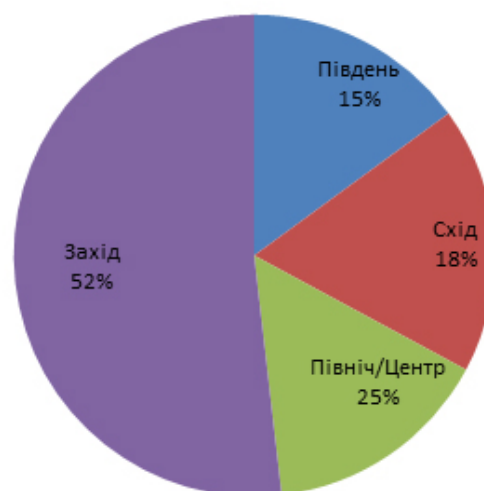

Діаграма 2. Частка представлення різних тем в рамках тематики ВПО на телевізійних каналах усіх 4-х регіонів, що були у фокусі моніторингу.

Найбільше уваги телевізійні ЗМІ приділяли таким суб'єктам як самі ВПО (40,2% у загальному висвітленні тематики вимушено переміщених осіб), за ними – регіональні держадміністрації (22,9%), волонтери (19%), НУО (7,6%), міжнародні організації (6,5%) і уряд (3,8%).

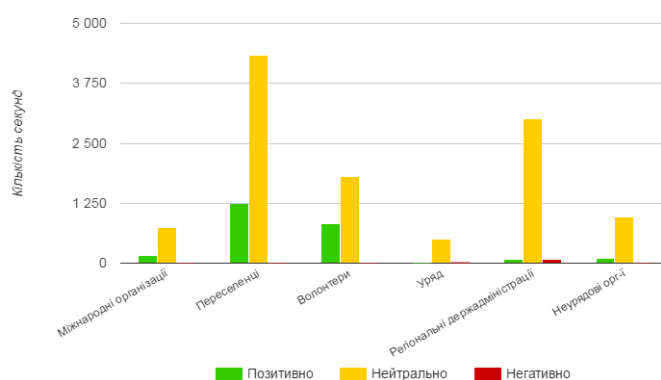
Діаграма 3. Частка представлення різних суб'єктів у рамках тематики ВПО на телевізійних каналах усіх 4-х регіонів.

Діаграма 4. Розподіл висвітлення ВПО як суб'єктів у сюжетах про переселенців – за 4-ма регіонами.

Діаграма 4 показує розподіл уваги до самих ВПО на телеканалах вибірки як суб'єкта моніторингу в регіональній перспективі. На відміну від решти регіонів, ЗМІ Заходу України приділили більшість уваги самим ВПО. Телеканали Півдня надають найпасивніше висвітлення ВПО. Для порівняння: частка інформації про власне ВПО як суб'єктів коливалася від 86,6% з ВПО-контексту на Західній Україні до 25% на півдні.

Щодо тональності матеріалів, самі ВПО в них, а також більшість інших суб'єктів були представлені переважно нейтрально та позитивно. Однак зафіксовано і невеликий обсяг негативної інформації на адресу регіональних держадміністрацій. >>

Діаграма 5. Розподіл ефірного часу серед суб'єктів моніторингу за тональністю, з якою ці суб'єкти були представлені в рамках загальної тематики ВПО на телевізійних каналах

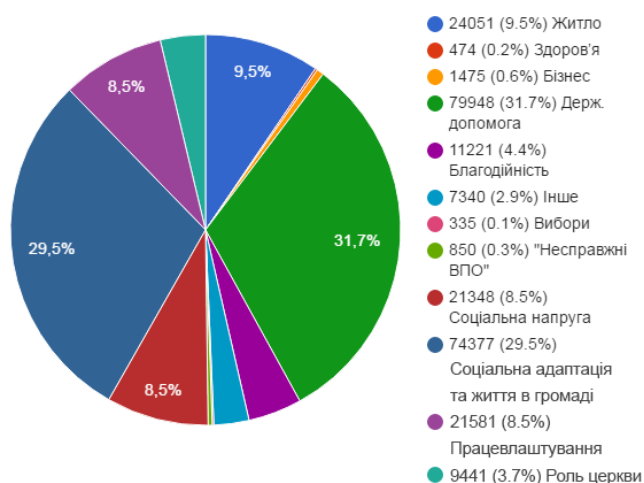

3.2. ПРЕСА

Преса, окрім східної, висвітлювала тематику ВПО активніше, ніж під час 2-ї хвили.

Загальний обсяг газет (вимірюється у друкованих знаках), присвячений тематиці ВПО у 4-х різних регіонах, розподілився таким чином: у Західній Україні – 33 373 знаків; у Північно-Центральній – 171 632 знаків; на Сході – 19 490 знаків; а в Південній частині кількість знаків становила 27 946 знаків.

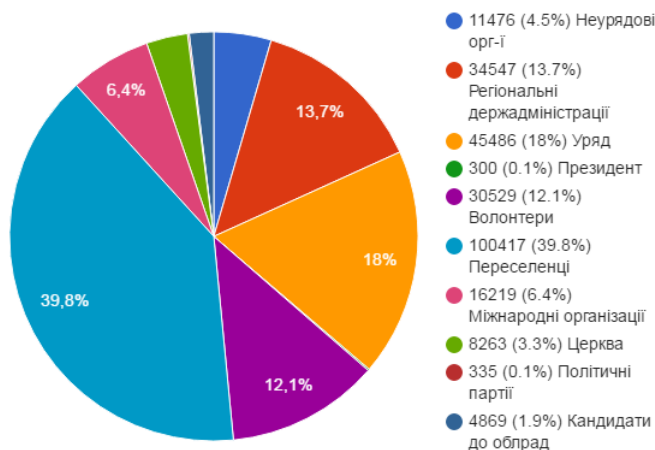
Найпопулярнішими темами були державна допомога (31,7%), соціальна адаптація та життя в громаді (29,5%), житло (9,5%), працевлаштування (8,5%) та соціальна напруга (8,5%). Найменш популярними темами були благодійність (4,4%), роль церкви (3,7%), бізнес (0,6%), «несправжні ВПО (0,3%).

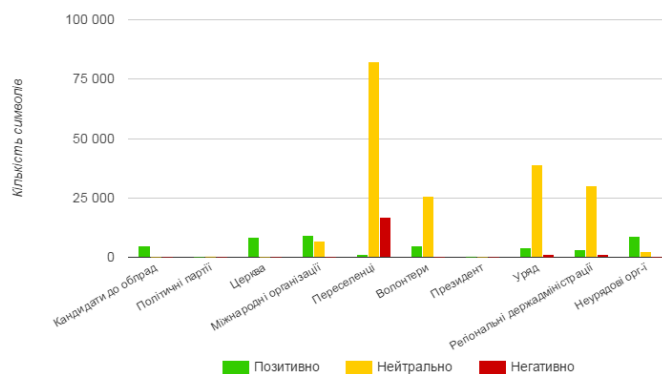
Діаграма 6. Розподіл тем в рамках висвітлення тематики ВПО в регіональній пресі.

Частка висвітлення ВПО самих (у порівнянні до інших суб'єктів) в рамках тематики про ВПО коливаються з 57.2% на Заході України до 12.6% на Сході України. Серед висвітлюваних суб'єктів у чотирьох регіонах разом, найактивніше писали про самих ВПО (39,8% загально-го обсягу тематики ВПО) та уряд (18%), регіональну владу (13,7%) та волонтерів (12,1%).

Щодо тональності матеріалів, ВПО були представлені переважно у нейтральній та позитивній. Однак три інші суб'єкти були представлені і в негативній тональності. Самі ВПО одержали 17% негативу, а уряд та регіональні адміністрації отримали більше 3% негативного висвітлення відповідно.

Діаграма 7. Частка представлення різних суб'єктів у рамках тематики ВПО у газетах усіх 4-х регіонів.

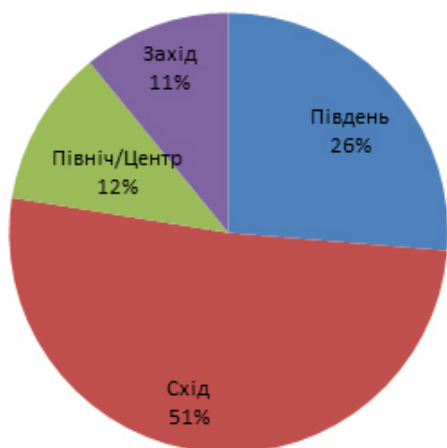

Діаграма 8. Розподіл обсягу матеріалів серед суб'єктів моніторингу за тональністю, з якою ці суб'єкти були представлені в рамках загальної тематики ВПО у друкованих виданнях усіх 4-х регіонів.

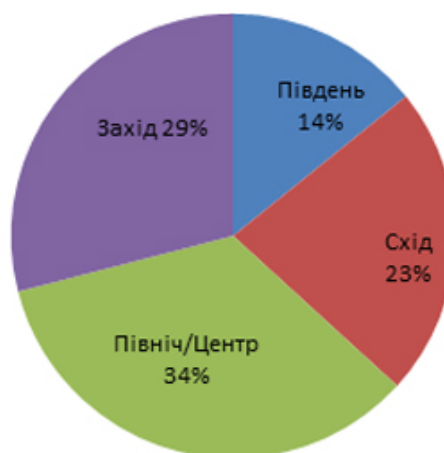
3.3. ОНЛАЙН-МЕДІА

Загальний обсяг (вимірюється в символах), присвячений тематиці ВПО онлайн-виданнями в 4-х різних регіонах, розподілився таким чином: на Заході він становив 50 408 символів; у північно- центральній частині - 53 383 символи; у східних областях – 237 015 символів, а в південних областях – 121 582 символів.

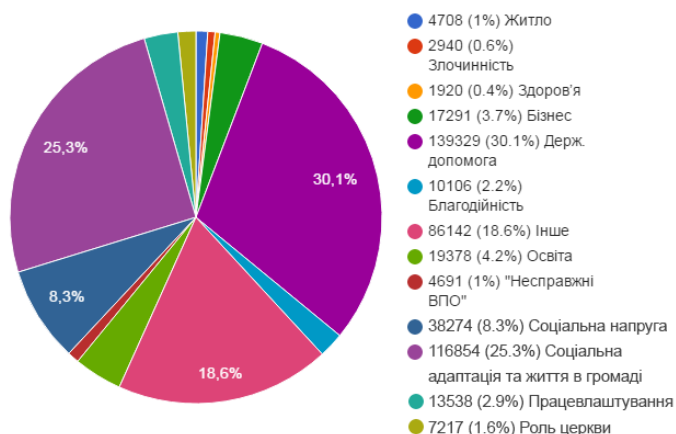
Під час другої хвили моніторингу висвітлення було таким: у західних областях – 46 695 символів; а в північно-центральної частині тематиці ВПО було присвячено 89 079 символів; у східних областях – 121 273 символів; а в південній частині 121 273 символів. >>

Діаграма 9. Частка представлення тематики ВПО в онлайн-виданнях усіх 4-х регіонів, що були у фокусі моніторингу.

Діаграма 11. Частка представлення ВПО як суб'єктів моніторингу в онлайн-виданнях усіх 4-х регіонів.

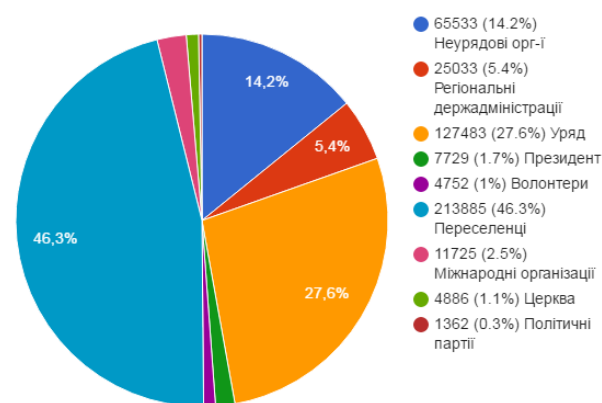

Діаграма 10. Частка представлення різних тем в рамках тематики ВПО в онлайн-виданнях усіх 4-х регіонів

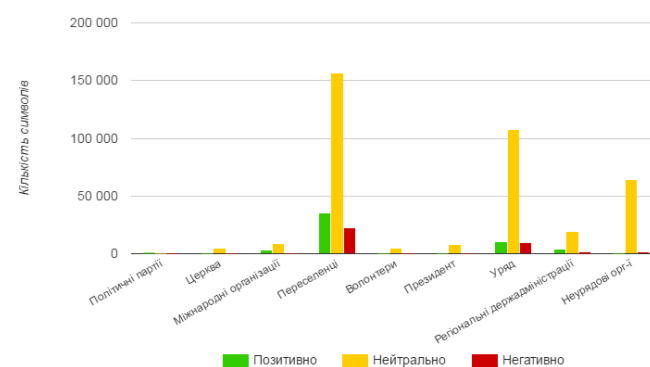
Найактивніше в регіональних Інтернет-ЗМІ висвітлювалися такі теми, як державна допомога (30,1%), та соціальна адаптація і життя в громаді (25,3%), категорія «інше» (18,6%), житло. Інші теми, включаючи соціальну напругу, кримінал, освіту, працевлаштування та бізнес, отримали значно менше уваги.

Частка висвітлення самих вимушено переміщених осіб в рамках тематики ВПО коливалася від 70,6% в північно-центральної частині України до 29,3% в південній частині.

Найпопулярнішими суб'єктами у всіх онлайн-ЗМІ були ВПО самі (46,3% загального обсягу тематики ВПО), уряд та НУО (27,6% та 14,2% відповідно), регіональна влада (5,4%) та міжнародні організації (2,5%). Частка президента в публікаціях про ВПО становила (1,7%), а волонтерів та церкви - близько 1% на кожну з категорій. >>

Діаграма 12. Частка представлення різних суб'єктів у рамках тематики ВПО у онлайн-виданнях усіх 4-х регіонів, що були у фокусі моніторингу.

Діаграма 13. Розподіл обсягу матеріалів серед суб'єктів моніторингу за тональністю, з якою ці суб'єкти були представлені в рамках загальної тематики ВПО в онлайн-виданнях усіх 4-х регіонів, що були у фокусі моніторингу.

Щодо тональності матеріалів, більшість ВПО були представлені переважно у нейтральній та позитивній. Негативне висвітлення ВПО було незначним. Аналогічно, у той час, як інші суб'єкти також були, головним чином, висвітлені в нейтральній тональності, четверо з них отримали негативне висвітлення: самі ВПО (10,4%), уряд (7,8%); регіональна влада (6,5%); НУО (2%).

4. ЯКІСНИЙ АНАЛІЗ

Аналогічно до попередніх періодів, загалом тематика ВПО не користувалася значною увагою ЗМІ. Водночас, у порівнянні до другої моніторингової хвили, у пресі й Інтернет-ЗМІ обсяги висвітлення тематики ВПО зросли. Як і під час попередніх 2-х хвилю моніторингу, спостерігався значний брак аналітичних матеріалів та розслідувань. У більшості публікацій журналісти відображали поточну ситуацію з переселенцями, не намагаючись зазирнути у перспективу чи організувати більш широку дискусію про те, як вирішити проблеми ВПО в конкретному регіоні. До того ж, журналісти загалом не ставили запитання до офіційних заяв посадовців і не приділяли належної уваги перевірці фактів.

Зазвичай в багатьох матеріалах бракувало необхідного фактажу. Наприклад, у сюжеті Сумського телебачення про свято для дітей-переселенців від 1 червня² привертає увагу відсутність елементарних фактів: хто є організатором заходу (вислів «громадські активісти» дуже широкий), де його провели, як часто відбуваються такі зустрічі, яку кількість дітей і матерів охоплюють. У сюжеті відстежено баланс джерел: сюжет висвітлює ситуацію щодо ВПО (діти та дорослі) та волонтерів. Однак журналіст надав коротке та обмежене висвітлення подій, що відбулися, не концентруючись на поточних проблемах соціальної адаптації для цієї категорії населення.

Водночас слід зазначити про деякі позитивні приклади, коли медіа приділяли увагу «життєвим історіям» ВПО. Наприклад, такі ресурси як «ОстроВ», «Донецькіє новості», «Донбасс», «062». У чернігівській газеті «Гарт» від 02.06.2016 також була «людська історія» про 46-річного литовця Сваюнаса Ячункаса³, якому в кінці 2014-го разом з сім'єю

довелося виїхати з окупованого Донецька. Переселенець не тільки переїхав жити до Корюківки Чернігівської області, а відкрив у с.Сахутівка Корюківського району фанерне виробництво.

На телебаченні також були «життєві історії». Наприклад, репортаж на Полтавському ТРК «Лтава». У 2-хвилинному сюжеті «Переселенця виселили із гуртожитку через борг за електроенергію»⁴ співчутливо розповідалося, як через комунальні борги Борис Литвиненко, батько-одинак із двома дітьми, опинився на вулиці, і його прихистила сусідка. Було порушено тему неправомірності його виселення та проблему працевлаштування⁵.

У той час, як при висвітленні проблем ВПО подавалися різні точки зору або використовувалися різні джерела, зафіксовано низку публікацій, яким бракувало балансу, де порушувалися інші професійні стандарти. Наприклад, сюжет ТРК «Вінтера» про компенсацію Євросоюзом коштів бізнесменам при відкритті бізнесу у Вінницькій області⁶. Відстежено дисбаланс, коли можливість відкрито висловитися була надана двом представникам проекту ЄС, а жінці ВПО тільки дозволили викрикнути коротку репліку на засвідчення свого незадоволення проектом. Відтак, зі сторони, може скластися враження, що всі ВПО незадоволені наданою допомогою та вимагають більшого.

У той час, коли моніторингова команда не помітила випадків використання чужих історій і їх передруку, було виявлено низку випадків, коли подібні між собою історії транслювалися на телеканалі «ВІТА»⁷ і «ВІНТЕРА»⁸.

Експерти визначили низку випадків, коли ВПО висвітлювалися прямо або опосередковано в негативній та дискримінаційній тональності. Наприклад, у газеті «Новий день» № 24 від 08.06.2016 р. була опублікована стаття «Парубій принизив Україну та її громадян перед Європою». Згадана публікація розкриває історію про ВПО, які в часи комуністичних репресій були переселені тоталітарною владою на південь та схід України, але наразі протиставляються решті України⁹. У статті створюється хибна асоціація між згаданими переселенцями часів комуністичних репресій із нинішніми ВПО, що створює для >>

² Веб-адреса <http://tv.sumy.ua/23157-2/таймкод сюжета: 11.36-14.02>

³ «Найкраща інвестиція в село – це наш директор!», газета «Гарт» від 2 червня 2016 р. Публікація доступна за веб-адресою: <http://pro.cn.ua/ua/press/8291>

⁴ ТРК «Лтава», 3 червня 2016 р. з повтором 4 червня 2016 р. Веб-адреса: <http://www.ltava.poltava.ua/news/7450>

⁵ Пан Литвиненко жив у державному спеціальному готелі для ВПО. За угодою, ВПО має право там проживати протягом трьох місяців. Хостел призначений для 120 людей, але там проживали тільки 30 осіб. Для багатьох людей кращим варіантом є оренда кімнати, щоб не бути залежними від держави.

⁶ ТРК «Вінтера» від 7.06.2016 р., перегляд сюжету за веб-адресою: <https://youtu.be/2IWu6O2v3i0?t=7m1s>

⁷ Телеканал ВІТА, 6.06.2016: <https://youtu.be/hKLRJDRHtY?t=13m10s>

⁸ ТРК «Вінтера» від 11.06.2016: <https://youtu.be/O56QAzWvRWQ?t=46m>

⁹ Пан Парубій мав на увазі, що в радянські часи чимало росіян переїхали на південний схід України. На думку Парубія, мешканці південного сходу України не мають права виступати проти перейменування міст, містечок та вулиць (наразі це відбувається, відповідно до закону про декомунізацію), оскільки вони є мешканцями, але не громадянами. На Донбасі сьогодні спадкоємці колишніх ВПО вбивають чимало українців – аргументував Парубій.

останніх негативний контекст. У іншому випадку 2 червня під заголовком «Житель Тернопільщини зарізав кримчанку»¹⁰ в стилі кримінальної хроніки про те, що в сусідньому Івано-Франківську житель Тернопільщини зарізав «42-річну уродженку АР Крим 10».

Серед позитивних змін варто виокремити те, що моніторингова команда помітила зростання кількості історій, які більш активно порушували деякі проблеми ВПО та розкривали їх людські аспекти. У той час, як протягом 1-ї і 2-ї хвиля моніторингу більшість публікацій носили реактивний характер, тобто слідували за інформаційними приводами новинних агентств, то зараз ми бачимо зростання кількості самостійних матеріалів, підготовлених регіональними медіа. Наприклад, статті, опубліковані в «Донецьких новостях», беруть інформацію з першоджерел: заяв активістів, що розкривають людські аспекти проблем ВПО. Варто зазначити, що ці журналісти були особисто присутні на місці проведення акцій (як в Києві, так і в Донецькій області). Часто текстовий контент новини доповнюється великою кількістю оперативних фотографій і відеозаписів.

На відміну від 2-ї хвилі моніторингу, донецькі ЗМІ дуже рідко писали про так званих «несправжніх переселенців», або «пенсійних туристів». Зокрема, вони відображали боротьбу ВПО за свої громадянські права в цілому, а не за окремі питання на кшталт соціальних виплат або пенсій, не за пільги при працевлаштуванні. Регіональні ЗМІ детально висвітлили вимоги ВПО скасувати постанову уряду, яка жорстко регламентує порядок реєстрації осіб, переміщених із Криму або зони бойових дій¹¹.

ЗМІ загалом застосовували коректну мову та термінологію щодо ВПО. Однак було зафіксовано небагато випадків, коли на позначення ВПО використовувалося поняття «біженці». Наприклад, у новині від 10 червня 2016-го року Інтернет-видання «IPNews» оприлюднило новину під заголовком: «В Запорозжє беженцы отравились грибами из посадки»¹². У газеті «Одеські вісті» також використовується той самий термін «біженці» на позначення ВПО¹³.

З огляду на виявлені порушення низки медіа-стандартів, зокрема окремі приклади сенсаційної подачі інформації в Черкасах; незбалансованого висвітлення проблем ВПО, зокрема у Вінниці; некритичне ставлення журналістів до офіційної інформації представників місцевих держадміністрацій, приклади, коли журналісти використовували «людські історії» для прихованої реклами, без перевірки користувалися інформацією державних служб, не мали критичного ставлення до офіційних заяв уряду та органів місцевої влади, використовували некоректну термінологію, а також дискримінаційну мову щодо ВПО, експерти моніторингу висловлюють такі рекомендації для висвітлення тематики ВПО:

- ★ Приділяти більше уваги аналітичним матеріалам та розслідуванням.
- ★ Уникати сенсаційності, незбалансованості та некритичного ставлення журналістів до офіційної інформації представників місцевих держадміністрацій.
- ★ Більше уваги звертати на конкретні «живі історії», що ілюструють як приклади успішного співжиття ВПО у місцевих громадах, так і їхніх проблем.
- ★ Використовувати коректну термінологію щодо ВПО.
- ★ Звертати увагу на питання безпеки, коли репортажі про ВПО на українських телевізійних каналах можуть спричинити загрозу їхнім родичам на окупованих територіях Донбасу.
- ★ Збільшити кількість та підвищити якість матеріалів про ВПО.
- ★ Активніше транслювати приклади позитивного вирішення проблем ВПО.
- ★ Намагатися більше зосереджуватися на «людських історіях», водночас уникаючи сюжетів, коли така історія продовжується прихованою рекламою.
- ★ Провести редакційні летючки та міні-тренінги щодо коректної термінології при висвітленні тематики ВПО.
- ★ Уникати надто негативних або дискримінаційних публікацій щодо ВПО.
- ★ Готувати більше матеріалів про те, як ВПО борються за свої права, а не ретранслювати або передрукуювати чужі статті та заяви новинних агентств або офіційних ресурсів.
- ★ Особливу увагу приділяти дотриманню професійних стандартів.
- ★ Формувати платформу для обговорення шляхів вирішення проблем ВПО в регіонах.

Виконання цих рекомендацій сприятиме підвищенню якості журналістики та ослабленню потенційних джерел соціальної напруги через збалансоване висвітлення подій у регіональних ЗМІ, зокрема, внаслідок ослаблення рівня соціальної напруги між внутрішньо переміщеними особами та громадами, які їх приймають. ●

¹⁰ Новинний портал «За Збручем», 2.06.2016, веб-адреса публікації: <http://zz.te.ua/zhytel-ternopilschyyny-zarizav-krymchanku>

¹¹ «Переселенцы под Кабмином требуют восстановления своих прав как граждан Украины», он-лайн-видання 'DonbassUA' від 14 червня 2016, веб-адреса публікації: <http://donbass.ua/news/region/2016/06/14/pereselency-pod-kabminom-trebujut-vosstanovlenija-svoih-prav-kak-grazhdan-ukrainy-foto.html>

¹² <http://www.ipnews.in.ua/index.php/2016/06/10/v-zaporozhe-bezhentsyi-otravilis-gribami-iz-posadki>

¹³ Публікація «Обговорено спільний проект», газета «Одеські вісті» від 4.06.2016, веб-адреса: <http://izvestiya.odessa.ua/uk/2016/06/03/vid-dunayu-do-bugu-vid-bugu-do-dunayu>